

Jekabaara

Cikela Cemian n'a musoman kunnafoni seben

a be bo kalo o kalo

Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

Kalo ladilikan

Cikela ka nin waati baaraketa kolo girinw ye fen damadaw ye :

- Damannogo donni,
- Fenjenamafaganlanw fiyefiyeli,
- Bagandumuni kene labenni,
- Feelew ni dönniya kalanbolo labennenw matrafali.

Nögø donni na, nögø donta hake kana dantemé wa a ka don a tuma na.

Ni danni ma ke joona, a ka ni koori monikuru ni segeni ka don kelen ye nogon fe.

Koori ni sumanw furakeli siratége la, baarakeminew segesegeli ye wajibi ye. Furakeli kécogo, a hake n'a baa raw bolodacogo ka kan ka matarafa. Kolosili ka kan ka boli kosebe no ka ngaranka jugujima kan. Kunnafo ni jönjónw be cikelakolidenw bolo k'u lase bee ma.

Baganmara hukumu kono, sira saba ka kan ka labo a nema cikela fe :

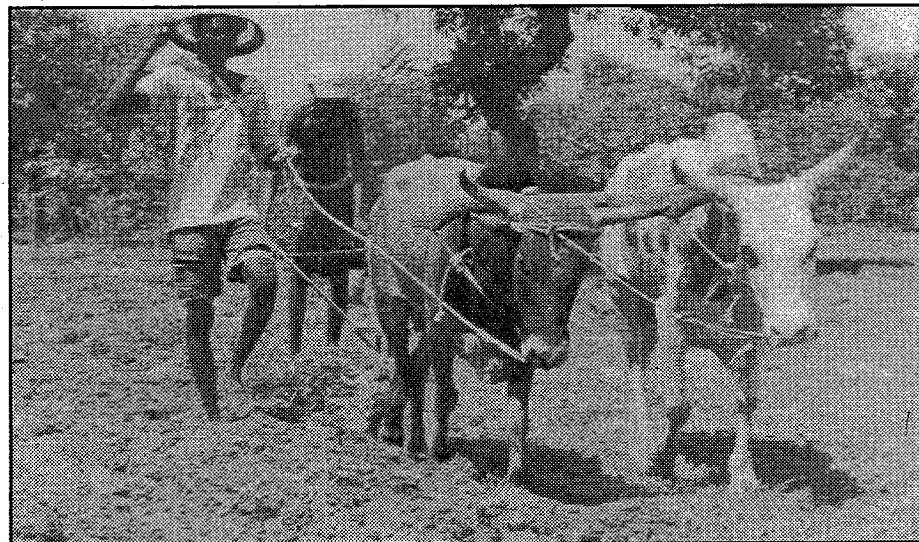
- Bagandumuni kene dansigili n'a labenni,
- Sénékemisiw ka kenyako kolosili n'u furakeli,
- Weréjanaw kiimeni.

Musow demebolo fe sa, a ka kan maa werew ka fara musow kan u ka forokene boli la. A be nini fana nogoya ka don musow ka kalanko baaraw la.

Dawuda Mace Dawo

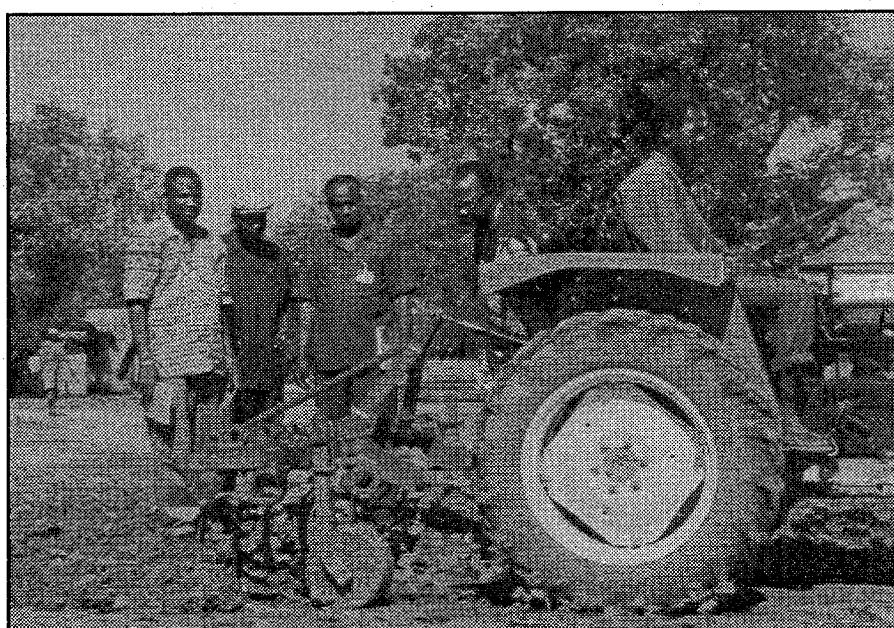
An ka do fara cesiri kan

Pe 2nan

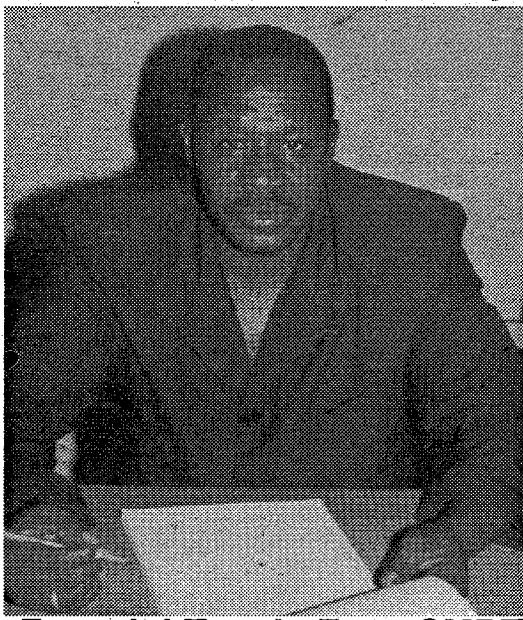
Tarakiteri Ye Sénékela Nafalanba Ye

Pe 3nan

"Kalan be mogc son hakili la, nka kunnafo ni be mogc bo kunpan na" (Yérou Ulen Sidibe)

An ka do fara Césiri kan

**Fuseyini Togola Fana CMDT
Togoda Yiriwali Bolofara
nemaaba**

Zuwenkalo temen, an da sera o waati sanji-kodesse ma.. Baara ni césiri min tun ka kan ka ke an sinsinbère ye k'o gelyea latem, an y'olu da aw tulo kan. N dalen b'a la aw y'olu bo a sira fe. An labanna ka Aladeli min da o tadilikanw kan, o ni sababa benna bawo sanji ye nani damine haali.

Ohon, kabii Zuwenkalo tile 26 don fo bi (Zuluyekalo tile 16) ji be jigin ni hake ye min be ka be lajelen wasa. Tile saba o tile saba, o be ke ni Ala ka jen ye. Sumaya be ka dugukolo labo fan be. O tuma an kana nine, an kana salaya. An ka do fara césiri ni timinandiya kan.

Fana cikemara kono, cikela minnu wulila ninan cikesan baaraw fe joona i n'a fo a boloden tun don cogo min cikelakolidenw fe, olu ni sewa

don bi. Masigi ni Beleko cikekafow ciklaw b'olu la sabu ji donna olu fe joona. Joyila ni Marakakungo ni Konobugu tun taw y'an jore kosebe k'a sabu ke jikodesse ye. Olu be jate Fana cikemara kajakayanfanw fe. Nka bi, jore banna. Ji be jigin a nema ka fan bee labo. O de kama minnu ma se ka danni ke Zuwenkalo damine waati, olu wulila nogodon ni danni fe. Nin baara ninnu ni senefenw wulili kofe, mun tora ?

Kolsili ni kerosineni folow keli ko cikela fe. Minnu ma se ka danni ke ka kon Zuluyekalo tile 10 ne, olu be se ka segeni ni angere kopoliekisi nagami nogon na ka teme ni nogodon baaraw ye. Minnu sera ka danni ke Zuwenkalo tile 20 ni Zuluyekalo tile 10 furance kono, olu be se ka teme ni kerosineni ni nogodon baaraw ye. Niniklaw ni cikela maa sominenbaw ka jatew ni kolsiliw y'a jira ko ninan cikesan sanjiko be taa a bila Okutoburukalo fooriwaati la (Ala k'o ke). N'o cogo don tora senna fo waati folen ka fara an ka césiri kan, ninan cikesan koori koloma hakibota be son ka ke soroba san ta ye Fana cikemara kono. Hakillajigin na, cikesan 97/98 waati, Fana cikemara ye min bo a ka korifor-

row la, o taara i jo fo toni ba 115 hake la.

Zuluyekalo kujogon folo kono, ngarankaniw ni bulupiminttu-muw yera sumanforo-damadow la Joyila cikekafo la. Senekelaw wulila joona ka dabali minnu ta olu keleli kamà n'an ka ladili-kanw ye furakeli sira kan. O b'a

Forokenew jelen don

jira k'a fo ko ciklaw ye faamuyabaw soro wa u césirilen be.

Ohon, Makoci ka cikfeerew latemnen don cikela bee ma. Sanji be ka na a nema. Mun tora ? An ka senefen wulilen kuraw kolsi i n'a fo a nefora cogo min na cikelakolidenw fe. An k'an timinandiya forolataa ni senefenw furakeli la. N'an ye ni baara ninnu bila césiri minen kono, a ka ca a la ninan cikesan be son ka ke an bolo soroba san waati ta ye. An ka koori koloma hakibota be se ka teme toni Ba 115 kan. O siga te ne na fes. Aw ni daba.

Tarakiteri Ye Senekele Nafalanba Ye

Cikeminenko deme hukumu kono na, CMDT y'a nini ka tarakiteri lase senekelaw ma a ka cikemaraw kono walasa u ka se ka do fara u ka kene seneta hakew n'u ka soro kan. CMDT ye demebolo sigi senkan Fana cikemara kono cikesan 80/81 waati. O tuma ni bi ce, cikeda 61 de ye tarakiteri soro Fana cikemara kono.

Tarakiteri te se ka lasoro senekele fe fo sariya dowa ka dafa a la:

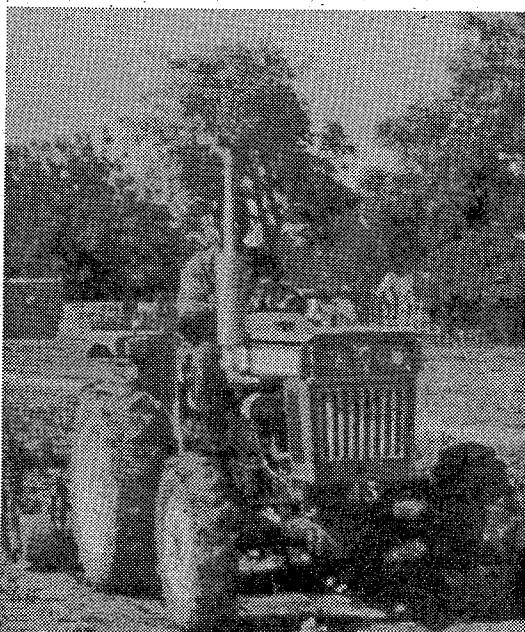
- A folo, a yere k'a naniya jira seben na a be min lase CMDT ma,
- A filanan, a ka kene seneta ka teme taari 20 kan. Gungurun kelen man kan ka ye o kene na,
- A sabanan, CMDT ka juru koro kana soro a tigi la,
- A naaninan, fogomisi ka soro a fe min b'a to a be se ka tolinogo dilan,
- A duurunan, kalanden jolen maa fila ka soro a ka cikeda la minnu be se ka mansin boli, k'a ladon konuman. A kasoro kalanden jolen ninnu be se ka cikeda sebenko nebaboo,
- A woocronan, a ka dabatala kana dese maa 8 na,
- A wolonwulan, a tigi ka cikeda ka ye cikeda kulu folo la n'o ye A ye,
- A seeginnan, a ka taari kelen soro man kan ka dese ninnu na : Toni 1 ni tila la koorila, toni 2 la kaba la, toni 1 ni kilo 100 na n ni keninge la.
- A kontoontonn, a cikela masina ka kan ka baganbalosene matarafa a nema,
- A tannan, a ka kan ka worenana jo tologodilan kama.

O sariyaw bee dafalen ko fo a ka soro senekele ka cikedugukolo y'a yere halala ye.

CMDT be tarakiteri jurudon senekele la min be sara san 6 kono. Senekele be nebila sara juru tawaati.

Yanni tarakiteri ka di senekelew ma, CMDT be kalan do boloda u ye tile 15 kono min b'a to u be se ka tarakiteri boli ani k'a ladon konuman. Okalanbolo be lakuraya san o san. Tarakiteri ka tijen misenniw bolen ko a la, CMDT ka numu kalannen bee be se ka tarakiteri tijen caman dilan. An be

don min na i ko bi, o numu jolen maa 9 de be Fana cikemara kono. An taara CMDT ka tarakiteri dilen do baaran, u mafile Bakaribugu

Tarakiteri naia ka bon sene na

duguyiriwaton kono n'a ni Fana ce ye kilometre 14 ye. Bakaribugu be Zangena kafoyiriwaton fe. An ni tarakiteritigi maa 2 ye noqon kumanoqonya tarakiteriko kan. O maaw ye Abudulayi ni Baba Tarawele ye. Kabii cikesan 80/81, nin maa fila ninnu be tarakiteribaara la Fana cikemara kono. Tarakiteri lasorocogo sariyaw tiimena nin maa filaw la u ka soro ka don trakiteriko la o kofe. U ka kene seneta lawarala, forobaara sennateliyara wa fana u ka soro jidira. Gelcyia minnu sorola u bolo ni tarakiteribaara la o y'a minew misen falenko doron de ye. Nin maa fila ninnu y'u ka foro baara ni tarakiteri "Bouyer" ni "Agrimex" de ye. U ye danfara kumaba fila de soro olu ni noqonna ce.

- A folo taari la, « Bouyer » be taji litiri 10 jeni. "Agrimex" ta ye taji litiri 6 ni tila doron ye.
- A filanan, « Bouyer te se ka baara

ke suf. O ye "Agrimex" ka baara golobatumye (bee b'a don k'a fo ko sufbaara b'a to cikela be se ka laburi ni bulukuli ke yanni dugukolo sumaya ka dogoya.

Maa fila ninnu ka ninan baar k'lenw

Seneferi suguya	Abudulayi Tarawele	Baba Tarawele
koori keninge	15 10	10 7
sano	2	2,5
kaba	7	7,5
tige	0,5	2
Mume (taari hake)	34,5	29

- Tile o tile, nin maa fila kelen kelenna be forokene taari 5 fo 6 labure ka ban.

- U be dugujalanci ke walasa sumaya ka basigi dugukolo la.
- Dunkafa sabatilen don u kelen kelen ka ga kono

Ladilikanw

Tarakiteritigi bee ka kan ka misi caman lamara tolinogobo kama, ka dugukolonon kunben baaraw mata-rafa.

Tarakiteri be baara ke foro o foro la, gungurun man kan ka soro o forokene la.

Kalanden jolen fila noqonna ka kan ka soro tarakiteritigiy ka cikedaw la. Olu ka baara fanba ye cikeda kunaafonisaben ni tarakiteri kolosisaben lafali ye.

Baba ni Abudulayi Tarawele y'a nini cikelaw fe u ka forow baara ni tarakiteri ye k'a d'a nafaw kan.

Usumani Tarawele ni
Mamayi Sukuna
Fana CMDT Kalanko Bolofara
Latombaga: Yusufu Jalo

Siyemara ni Kamimara Ye Sira Soro Fana Cikemara Kono

CMDT ka togoda yiriwali baara dōw be sinsin siyemara ni kamimara t n boli kan. O tōnōb li be ke togodalamaw yere fe u ka sigidaw la ni CMDT ka deme ye. O deme d lasera an balimamuso d ma n'o ye Sakola Sajo Dunbuya ye. Ale sigiy r bSnna Korokoro cikēbuguda ma, Marakakungo cikēkafo kono. An wulila ka se a ma k'a kumanjog!nya a ka baara kan.

Sakola Sajo Dunbuya y'a ka nin baara in fōlo sikolotomo na. A y'olu tulubō k'olu feere ka siye kuru naani san n'o wari ye k'olu lamara. A y'o siyelamara damine a san 16 ye ninan ye. A ye siye naani ninnu labalo fo k'u bugun. U bugunnen kō, a ye dō feere olu la k'o wari don kamifanw na k'olu bila siyew kōro u k'u tōro. A tora o yelema yelemani baara fe kudayi fo ka siye ni kami hake caya a bolo ka teme. San o san a be 40 fo 100 nōgōnna feere siye ni kami na ka baw san o wari la. An balimamuso tora nin timinan diyabaara fe fo kana misi san. A donna misimara fana na o cogo la. An be don min na i ko bi, an balimamuso ka misiba hake be 35 la. Misidenw sen t'o la. A ka cesiri n'a ka baara jēdōn kama, CMDT ye demebolo dō nesin Sakola Sajo Dunbuya ma san 1997 waati walasa k'a ka nin baara in jiidi a bolo. O sira kan, CMDT kulukulunjana jōcogo feere dōw don a senkōro kalambolo dō senfe min tun nesinnen don Marakakungo cikēkafo siyemarala be. Kulukulunjana jōkun ye siyew lafereli n'u tangani ye ka bo banaw ma. O kulukulunjana dōjan ka kan ka ke metere 4 ye. A dōsurun ye metere 2 ye. A kundama man kan ka dēse metere 2 ma. Fandayorōw ni siyew ka galaw be laben a kono. CMDT ye negesisan lase an balimamuso ma siyedenw ni kamidenw lakanani kama ka bo sēge ni kono suguya werew ka kasaraw ma. O

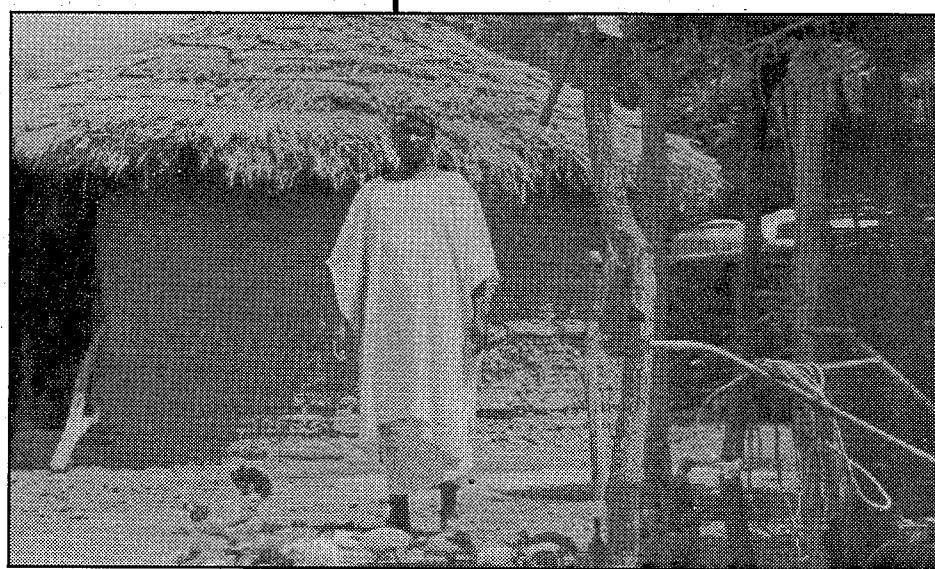
boilen kō a la, CMDT ka baganfurakela jōlen don kono ninnu ka kēneyako kolosili kōkōro. O siratēge la, CMDT y... e siyēsogola maa 12 k a l a n Korokoro kafoyiri-w a t o n kono. Nin be. kō, CMDT ye hakilina don an balima-m u s o senkōro

siyew ni kāmī maracogo numan na a ka soro jiidili sira kan. An balimamuso Sakola Sajo Dunbuya ye nafaba soro a ka nin siyemara ni kamimara la. A ka nafa fōlo, a ye misi minnu san a wari la, olu bugunna ka se misi 35 hake la bi. A ye wotoro san, ka nēgetoli da a ka sisow kunna. An balimamuso jōlen don ni du musaka fanba ye. A denke kamalen ka musofuruwari bora a ka siyemara ni kamimara wari la. Sajo furucē Sako y'a deme a ka nin baara in nā kosebe. Sako yere ka fōla, siyemara ni kamimara ye nafaba lase ale n'a ka denbaya ma.

A ye jōda min ta Sako ka du musaka la, o te dōoni ye.

Ladilikanw

Ni siyemarala min b'a fe i ka baara ka sabati konuman soro, i ka kan ka tugu CMDT ka lasigidenw ka

Sisemara ye sira soro Korokoro

ladilikanw kō.

A fōlo ye kulukulunjana jōli ye,
A filanan i be furakeliw ke u
kēcogo n'u kēwaatiw la,

A sābanan i be dumuni di siyew
ma,

A naaninan fo i ka sōn k'i ka
siyew si yelema ni tubabusiye donon
donni ye u cēla. Kamimara la, i be i
gēleya sanji kāna to ka kamidenw
gosi. O be bana lase u ma min be se
ka na n'u fagali ye. A ka ni kamidenw
ka kulukulu ka ke yoro funteni-
ma ye. O sira kan, i be se ka lanpan
bila kulukulu kono. Funteni min be bo
o la, o b'u fari kalaya konuman. U be
tanga o cogo la dajili ma.

*Usumani Tarawele ni
Mamayi Sukuna
Fana CMDT Kalanko Bolofara
Latōmōbaga: Yusufu Jalo*

An k'an kolosi

An bë don min na i ko bi, fën fila bë ka yoro janya jamanadenw na ka taa a fe. O fën fila ye sigida-kono-hakilisigi ni jamana-kono-lakana ye. O wale sababu fôlô ye jamana marabagaw ka wulikajobaliya de ye joona ka kôn ka geleya ninnu kelse. A bë waati jan bô Kayi ni Sikaso ni Segu maraw kono-sigi bë ka ke jahamakono-sigi ye sigibagaw bolo.

Fën min ye dugubaw kono-na ye, binkannikelaw kelen don ka sunogo tige maaw la. N'i m'a men ko do su yera nin yoro in na, i b'a men ko bin kera do kan nin yoro in na (o tigi kunnadiyalen y'a joginni n'a bolofenw tali dama ye konte...). Nemaaaw k'a don ko wulituma ka fisa n-sen-kadi ye. Ni feere ma nini nin wale cejuguw la joona, an bëna se geleya furantan ma dere i n'a fo an tun b'a komén jamana werew de kunkan cogo min na.

O tuma an k'an yere kolosi.

Tumani Yalam Sidibe
Yusufu Famori Fane

Sensabana bë n den na.
Ne ka kan ka mun ke ?

JAMANA Baarada Ka Gafe
Kuraw Bora.
Gaafe ninnu do file :
* Sensbn bë n den na.....
* Ne ka kan ka ka mun ke ?
* An ka yele doonin
* Takana
Aw ye wuli ka se Bamako
Jamana Baarda ka
Gafefereyoro la min file
"BDM.sa" dafé. Modibo Keyita
Togola Siraba dala
Songo damatemediya don

U KO....

Ton te dugu o dugu la, o dugu te fosi ye bawo ton be ben de kofo. Maa kelen te se k'i yere ke fën ye ni ton te. O tuma an ka ben ka fara nogn kan.

An k'an cesiri tonko fe, duguw bë se ka yiriwa o cogo la. Jamana yere bë jiidi o senfe.

Sokala Dunbuya
Bubuwere Dugutigi
Banindo ZAERI
Konobugu cikekafo la.

N'i y'i ka dinenatige wale ketaw danbo, i b'i geleya k'a nafolko nesigi. Konte i ma tila ban. An k'a to an hakili la ko maa yerekun y'a nafolo ye.

Jibirili Sise
Bubuwere AV Senbenko
Nenabobaga
Banindo, Konobugu
cikekafo la.

N'i sera dugu o dugu kono, n'i y'a sorc bës bolo birilen don u new la, ani k'u tulow datugun, e kana a ke u ta kecogo la, nontë i te fën ye, i te fën men. Taama kun ye nini-k'adon kalan de ye.

Jeli Seyiba Lamini
Danbele
Ka bô Bamako.

Duguyiriwatōn Nafoloko Dantigebaaraw

San o sam cikesan kura nata sur,u n'a nafolo dondaw bē boloda duguyiriwatōn nemaajfkulu fē. O b'a to dugu yere bē se k'a ka nafolokomago nənabō a yere ye. O siratēge la, CMDT bē duguyiriwatōn səbenko nənabōbagaw kalan baaraw tiime kojuman na. An ye B u b u w e r e k a w kumanllg,unya u ka duguyiriwat n nafoloko dantigeli baaraw taabolo kan. Bubuwēre ye cikēbugudaba ye min bē Banindo ZAERI fē Kōnōbugu cikēkafo la. A ni Fana cē ye kilometrē 22 hake ye. Bubuwēre Iamininen don ni dugu damadōw ye: Ngabakōrō, Babajan, Jalabugu, Gantiwēre ani Sigidiya. Jibirili Sise n'o ye Bubuwēre AV səbenko nənabōbaga ye, o y'a jira ko Bubuwērkaw bē wuli nin baara in fē k'a boloda Setanburukalo waati. O bolodali senfē, u b'u hakili to tōn ka nənamaya musakaw la i n'a fo:

- Baarakējekuluw ni mogo werew ka nisondiyalan,
- Nafololafen nafama dōw nonabilali (kōrisiribōrew, balikukalansow ni magasanw

dilanni).

Ni san sōrō jateminenā ka musakaw bō o la, a tō bē fara san tēmenen baara bolodenw kan.

Dugu nafolo dondaw bē tila ka dantige o kō.

Tōn ka baara fōlōw ye san tēmenen baara bolodalen tōw laseli ye sanni a ka baara werew dōgōda.

Tōn ka sōrōw bē se ka bō kōri dōgōlabara sara n'a kunnata ni nafolosōrōsira werew la.

Ngōnyeba senfē, cēw ni musow bēs dama ka kan dugu ka san nata musakaw dantigeli la.

Min ye tōn ka Iaŋenamayali musakako ye, o ka kan ka don san kura nata musakaw ura nata musaka misali bē ta san tēmenenw Iaŋenamayali musakaw dondaw kan.

Tōnkuntigi bē musakaw boli damine ni yamaruyasēben labenni n'a dili ye warilamarala ma.

Musaka kelenw bēs bē sēben tōn ka musakasēben kōrō. Bubuwēre AV səbenko nənabōbaga ka fōla, musaka yamaruyasfbēn bē ke 3 ye. Kelen bē di warilamarala ma, kelen bē di tōnkuntigi ma, a tō kelen bē to ale yere ka

bolokan.

Sēgesēgēlikulu sigilen don a danma ka duguyiriwatōn nemaajfkulu ka nafoloko dondaw n'a bōdaw fēsēfēsē u nōfē. Kibaruya minnu mana sōrō o baara la u fē (juguman fara numan kan) sēgesēgēlikulu b'o da jama tulo kan lajeba dō senfē.

Bubuwēre dugutigi Sokala Dunbuya ka fōla, duguyiriwatōn nafoloko baaraw tē sabati cēsiri ni tilennenya kō. Dugu bē se ka dilan o cogo la k'a ka nētaa sabati.

Ladilikanw

Duguyiriwatōn ka nafolomugu ka kan ka mara waribonba la dugu tōgōla.

A man kan warilamarala ka wari labō kēsu kōrō ka a sōrō labolisēben ma dilan a la.

Duguyiriwatōn nafoloko bolodara cogo min, musaka kan ka bō o sira kelen pe dōrōn de fē.

Ni duguyiriwatōn nafoloko dantigebaaraw kēra a nēma, o bēna ni danaya sinsinn o bēna tōndenw yere dama ni nōgōn cē

**Usumani Taraweles ni
Mamayi Sukuna
Fana CMDT Kalanko
Bolofara
Latōmōbaga Yusufu Jalo**

Musojekulu Sigili Sariyasəbenko

Kabini san 1980 waati, CMDT səmina musow joyorō bonya la a ka togoda yiriwali baaraw senfə. A y'a faamu fana ko sida ka netaa sabati konuman te latige cew ni musow ko. Nin jateminew kofə, CMDT ye baara bolofara də sigi togodalamusow labenni n'u bilasirali k a m a . Togodalamusow yere a mafile k'u fara nəgon kan ka ke tənw ye walasa u bə se k'u jeniyorō fin konuman u ka sigidaw ka netaa baaraw la. An bə don min na i ko bi, o musojeckulu 312 de bə Fana cikemara kono. Musojeckuluw sigira sariya dəw de kan. O sariyasəben noboli la, an y'an kunda

Bubuwəre musojeckulu kan n'a bə weeble ko Jigisəmə. An ni Jigisəmə musojeckulu ka kumajəgənya kono, u y'a jira k'a fo k'olu ka jekulu sigira senkan kabii san 1995 waati. Bi, tənden hake ye muso 80 de ye. Musojeckulu in nəmaaya kalifalen don an balimamuso Mariyamu Sangare la. Muso 7 faralen don ale kan ka Jigisəmə ka baara ketaw latiimə. Jigisəmə musojeckulu y'a nini k'u ka tən bila dugu ka netaa minen kono. O siratege la, u ni CMDT lasigidenw jera ka sariyasəben də laben jekulu togola. O kera ni Bubuwəre

muso bəe lajelen ka jən ye. Sariya minnu bə o seben kono, Jigisəmə təndenw bəna olu labato u ni nəgon ce tən hukmu kono. Misali la, sariyasəben in sariyasen 17 nan bə kuma nəmaayasugandi kan. O b'a fo

ye,

- kumalankolonfo, sefa wari dərəmə 20
- kəlc (sira o sira fe), sefa wari dərəmə 50. Kəlekəla kelen kelen b'o sara.

Nin tun ye Jigisəmə sariyasəben sariyasen kənəko dəw ye.

Sariyasəben in labatoli kələsili sira kalifara kulu də la min nəmaaya bə an balimamuso Kaja Tarawele bolo. Jigisəmə musojeckulu nəmaaba

Mariyamu Sangare ka fola, sariyasəben in bə ke sababu ye təndenw ka

don da kelen fe ka

bo da kelen fe hakaja musow ka netaa baaraw ni dugu ka yiriwali sira kan.

Bubuwəre dugutigi Sokala Dunbuya y'a jira ko "tən te dugu o dugu la, o dugu te fosi ye bawo tən bə bən de kofo. Maa kelen te se k'i yere ke fən ye bilen ni tən te. O tuma an ka bən ka fara nəgon kan. A k'an cesiri tənko fe, duguw ka yiriwa netaa ka sabati haali."

Usumani Tarawele ni
Mamayi Sukuna

Fana CMDT Kalanko Bolofara
Latəməbaga: Yusufu Jalo

ARAJOLAKALAN Senefenw tijenifenw donni

"N'i y'i jugu dɔn, a mincogo n'a kelicogo t'i kamanagan bilen".

Senekele ma lafiya bawo a jugu ka ca ni ba n'a si ye. N'an ko a jugu ka ca senefenw tijenifenw ko don. U donni senekele fe, o ye k'a deme k'a ka senefenw lakana k'u tanga tijenifenw ma walasa a be soro ke, a ka sene kana ke sanjikoorowosi ye.

Ntonw, solow, ntumu, nkobow ni jinenw, ninnu bee ye senefenw tijenifenw ye. An k'a nini k'u sugudon kaba koori la.

Kaba ka tijenifenw ye jumenw ye ?

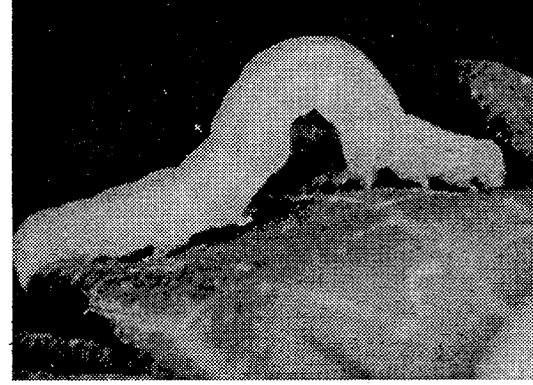
Ni kaba falenna yanni a ka bulu damado soro ntɔnw be se k'u firi a kan k'a dun. Dow be kabasiyew bulu sɔgo-sɔgo k'a mögoyali r'

sumaya. Tijenifenw don minnu be kaba dun fo a dili.

Solow fana ka jugu kaba ma. A b'a tijeni damine kabini kaba kunnawolo mana boli damine fo a den ke den ka kogo

Ntumu ta ye ka kaba falennen kuranin nimi sango ni sanjiko geleyara tonin. Ni kaba ye ton ta tuma min fana, ntumu be ton in sɔgo u be kise kogobali jnimin. Dow yere be kaba kala sɔgo k'a jnimin. O la, kabasun te jo.

Jinew be kaba dannen wɔgɔbe. U tijenino be foro sun hake be dɔgɔya.

Koori tijenifen dɔ

Koori tijenifenw ye jumenw ye ?

Kabini koori mana falen, nkobow be siyenw kuntige k'u fanga dɔgɔya. Nkobɔ siya were be min b'a bo ke koɔrikuru ni koori jelen kan. O bo in de be koori nɔrɔ k'a dawula bo a la pewu. O ye garijetiye juguman do fana ye senekele ma.

An cikelaw yere ma se ka togo jɔnjɔn soro koori tijenkbɔw la. An b'u wele ni dajɛ surew ye :

- piserɔn ye koɔribuludunna ye wa koɔriñiminna fana don.
  - nkarankarin bo be koori nɔrɔ, koɔrikuru ni koori jolen;
  - nsirawulu be koɔrikuruw sɔgo k'a kolo jnimin, o wale be koɔrikuruw toli po.
- N'an ye ntumu laje, koɔridunntumu be yen i n'a fo koɔribuludunntumu fana be cogo min
- "Silepita" be koɔribulu meleke k'a dun. O ne nugujima don;
  - "kosimofila" be bulu dun, a b'a sɔgo sɔgo. An ko ale ma kurukaseri. A ne nugujima don;
  - "Sipodopitera" be bulu dugumana nimi, a be feere ni den dun.
  - "Eliyotisi" be feerew ni denw dun
  - "Diparosisi", ntumu bilen negenma don min be koɔrikuruw kɔnofenw dun.

"Eyariysi", be koɔrisun nugukunw tige, a te feerekuru to, a te koɔrikuru to. Solo ye kɔno ye min ka jugu koori ma kosebe. Yanni koɔrikuru ka kogo, solo b'a wɔro k'a jnimin k'a ban.

Cike sègen ka bo nin senefenw tijenifenw dɔnbaliya ma. Senekele ka kan k'u nini k'u sidon..

Arajolakan kofe, senekele ka kan ka gafe werew fara u bolodala dɔnniyaw ninini na u ka soro be se ka lakana ani ka jiidi cogo min na.

Mahamadu Lariya Sise
CMDT Nemayayesoba, Bamako.

Sumanw tijenifenw Kunbora

CMDT be ladili ni kunnafoni caman lase cikelaw ma suman ni koori tijenifenw keleli kama a ka cikemaraw kono. O dabɔkun ye senekele ka soro be se ka jiidi a bolo. O sira be lataama konuman senekele law fe. O hukumu kono wuli kera sumanw tijenintumu dɔw keleli fe minnu yera Buramabugu foro do kono n'o ye Dirisa Jara ka foro ye. Buramabugu duguyiriwaton be Jigina ZAERI fe. A be Joyila cikekafo kono (a n'o ce ye kilometere 12 ye kɔron fe) Fana cikemara la.

Buramabugu, buluniminntumu ka tijenino bonyara Dirisa Jara ka foro kono kosebe. Jarake ye ntumu in ye a ka foro kono Zuluyekalo tile 6 don. Ntumu in ye ntumu ye min be se ka ne caman ta nka an be kere saba finman sira fila y'a farikolo kan. Dow yere b'a weeble ko dangalanntumu bawo a ne bugunnen don ka fin ke k'a kalankalan. Ntumu in be deli ka ye koori de la ka caya. Nka ninan samiyɛ damine na, a caman yera Dirisa Jara ka noforo ni keningeforo ni kabaforo la. A yera maloforo damadɔw fana na. Ntumu in be tijeni ke cogo di ?

N'a donna foro kono, a be dumuni damine dannifew bulu la fo ka taa se u diliw ma. U be foro dun k'a sunntanya. Misali la, Buramabugu Dirisa Jara ka keningeforo taari 6 dannen na, buluniminntumu in ye taari 2 dun k'a ban pew. O kelen tuma min na, Dirisa Jara wulila ntumu in keleli la. O sira kan, Jarake y'a sinsin bagaji kulu folo kan n'o taamasiyɛ ye darapo nugujima ni bilenman ye. A y'o litiri tilarice nagami ji litiri 9 ni tila la ka taari. kelen furake n'o ye. Tile saba nin furakeli baaraw kofe, Dirisa Jara y'a ka foro yaala k'a mafile konuman. A y'a ye k'a fo ko buluniminntumu hali kelen t'a ka foro kono bilen.

Ladilikanw

A be nini senekele bee fe, u be koori kɔlosi cogo min na kakoro, u ka sumanw bee fana kɔlosi o cogo kelen na. N'u ye tijenifen ninnu ye waati o waati u ka foro kono; u kana a ni sigi laje. U ka wuli o yoro bee ka se CMDT ka lakoledenw ma joona k'a kunnafoni da olu tulo kan. A do la, soro be sabati o sira kan.

Usumani Tarawele ni
Mamayi Sukuna
Fana CMDT Kalanko Bolofara
Latombaga: Yusufu Jalo

Mali Togoda Yiriwali Waribonba Donnen Don Senekelaw Jigi kɔɔ

BNDA ye waribonba ye min sigira Mali senekelaw ka soro jiidili kama. O sira kan, a ni senekelaw tege be nɔgon bolo kabii waati jan.

BNDA ka baaraketaw yere ye mun ye k'u nesin a baaranɔgonjama senekelaw ni jamana den werew ma. An ye jaabi soro o la an ka taama do sente Fana. BNDA bolofara min be yen, an n'o nemaaba Sisela Ayisata Ture ye nɔgon kumanɔgɔnya. An balimamuso y'an ladɔnniya BNDA ka baaraketa caman kan.

Nininkali : Sisela Ayisata Ture, Fana BNDA nemaaya kalifara aw la kabii san 1997 Awirilikalo tile 28. Do fo an ye Fana BNDA kan. Aw be wari kasabi joli junjun aw ka baaraketene kan ?

Sisela Ayisata Ture : Fana BNDA b'a ka baara ke yɔɔ minnu na olu ye Joyila ni Barawuli kubedaw ye. Joyila kubeda kɔɔ, an ka baaraw be ke Beleko ni Masigi ni Mena ni Kɔɔbugu ni Fana arɔndisiman kɔɔ. Min ye Beleko ye, an be baarayɔɔ dayelen siŋe kelen kumnjɔgɔn kɔɔ. O be ke dɔgɔdonyaw fe. BNDA be wari kasabi min junjun a ka baaraketene kan o be t'i jo sefa wari miliyari 8 fo 9 na. O be jurudon senekelaw la cikesan nɔgɔko musakaw kama (o be bɔ cikesan do ka taa cikesan dɔwɛrɛ).

Nininkali : BNDA be baaraketaw jumenw ta k'u nesin a baaranɔgonjama senekelaw ma ?

Sisela Ayisata Ture : BNDA te juru don cikela kelen na. A be juru don duguyiriwatɔn de la n'olu ye AV ye. Senekelaw b'u ka warikomago n'u ka laniniw da AV kɔɔ. AV de ye senekelaw ni BNDA césirataamabaga ye wa AV de fana be juruko kumabɔbaga joyɔɔ la.

Juruko yere la, juru suguya fila de be BNDA bolo k'a nesin cikelaw ma :

Sisela Ayisata Ture
Fana BNDA soba nemaaba

-A foɔ, o ye forobajuru ye. AV b'o nini forobaminɛnw sanni kama i n'a fo sumanikelanw (basikiliw), nɔsimansinw ni donni talanw. AV b'o juru nini fana forobabaara nafamaw kama i n'a fo magasanw ni keneyasow ni silow ni kalansow joli n'u nɔgɔnnaw. AV tɔndenw beε ka nafa b'o la.

A filanan, o ye juru sarabɔta ye. AV b'o juru ta k'a ka tɔndenw kelen kelenna ka warikomago sidɔnnennw nɔnabɔ n'a ye. O juru dɔw be ta AV tɔndenw fe k'u don senekemisiko ni nɔgɔko ni baa-

rakeminɛnko dafɛ.

Sarati be juru talen ninnu kelen kelenna sarali la. Dɔw be sara waati kunkurunni kɔɔ, dɔw ye waati bɛre bennɛn ye, dɔw yere ye waati jan ye.

Juruko temenɛn kɔ, BNDA sigilen be yen senekelaw ka nafolo bolokɔɔsigiko kama. Jateminɛ na, o bolokɔɔsigi fanga ka dɔgɔn k'a nesin BNDA ma. O jateminɛ kelen na, an y'a kɔlosi ko an baaranɔgonjama togodalamaw be BNDA mafile jurutayɔɔ dɔrɔn ye. Ut'a jate yɔɔ ye nafolo be se ka lasagon yɔɔ min na k'i bolokɔɔsigi. O misali ye Mali woroduguyanfan ye. Nafolomugu min be soro san o san koɔribaara la, o bolokɔɔsigita fanga ka dɔgɔn fo ka temɛ. Bolokɔɔsigiko kuma te ka sinijesigi.

Nininkali : An balimamuso Sisela Ayisata Ture yali aw be se ka do fo an ye BNDA baaranɔgonjama hakɛ cogoya kan wa ?

Sisela Ayisata Ture : BNDA ka baaraw be ka ke kene kerɛnkɛrennen na n'o ye Mali woroduguyanfan yɔɔw ye. BNDA baaranɔgonjama hakɛ cayali be soro duguyiriwatɔn sigili la. Duguyiriwatɔn ka baaranɔgonjama kɔfe, BNDA ni

nogon bolo. Kenyereye baarakelaw b'olu la ka fara jagokelaw ni forobabaarakelaw ni cakedaw n'u nogonnaw kan. O ye misali ye min b'a jira ko BNDA sigilen don jamana den bee lajelen de kama.

Nininkali : Bolokorosigi ni Jurudon Cakeda minnu junjunn don jamana togodaw nefe, olu ye geleyaw ye wa walima olu be BNDA ka baaraketaw kokordon ?

Sisela Ayisata Ture : Nin cakeda ninnu te geleyaw ye BNDA ka baaraketaw la. Baaranogonya yere be BNDA ni nin cakeda ninnu ce wa u BNDA deme kosebe a ka baaraw la bawo olu be se yero la BNDA te se ka yero minnu nab. BNDA de ye cakeda kofolen ninnu baaranogon fo ye Mali kono. Nin bee de kama BNDA cesirilen don u demeni na. BNDA b'a nini ka do fara a ni Bolokorosigi ni Jurudon Cakeda ninnu ka baaranogonya kan.

Nininkali : An balimamuso, juru talen minnu deselen don ka sara yali o tena ke sababu ye ka fiye bila BNDA ka baaraketaw la togodaw kono ?

Sisela Ayisata Ture : BNDA sigikun ye togodaw ka yiriwa sabatili ye. N'o ma bo a sira fe, o tuma sigikun tene y'a la. O be walanseme de kofo. Senekelaw ye BNDA baaranogonjama kerenerennenw ye. Joda belebe b'olu la BNDA ka baaraketaw ka taane na. Bi, sige donnen don o taane na k'a sabu ke jogo jalakima dow tali ye togo da sigida dow kono. AV caman deselen don k'a ka juru talenw sara k'a da wale cejugu dow kan

Fana BNDA soba

(koori ni fenjenamafagalani ni nogoyurugu yurugufeere walew). Ni feere ma sor o wale cejuguw la joona, BNDA laban b'a ka baaraketaw koron fo k'u koron. O koronni hakilina kan, BNDA y'a ka juru donta hake dogoya san fila temenenw na. O dabokun ye walasa duguyiriwatnw (AV) yere ka se k'u ka jururko dalakeje k'a ben u ka sor ma. U te coron wa ni kura be don u la.

Nininkali : Ni BNDA kofora maa do ye, a tigi ka kan ka mun faamu ?

Sisela Ayisata Ture : BNDA ye Togoda Yiriwali Waribonba ye. A sigira walasa ka don a nafoloko jigiya koro k'a sankorota. Bee b'a don ko togodaw jolen don ni Mali soroko ye ni saraba ye (80 kemere sarada la).

Nin baaraketa kumaba bolen ko a la, BNDA ni waribonba tow bee be baara keta suguya kelenw ke jago sira kan. BNDA

hami do y'a ka baaraketaw taasira cayali ye k'u nesin a ka baaranogonjama ma. O siratge la, BNDA ye fen caman bila a baaranogonjama ka bolo kan i n'a fo wari ka yelema yelemacogo ka bo jamana do ka taa jamana were. O be ke nogoya dan na ni feere ye min be weele "SHIFT" wa o be ke cogo min na, Mali kono ta b'o cogo kelen na. I mago mana jo i ka nafolo la jamana mara kelen kelenna kono, i be se k'a labo ni "taamasi-ra warilaboseben" ye BNDA ye min bila a ka jama ka bolo kan. I be se k'i mago ne BNDA ka bolo-fara 21 na jamana nefe. Nin bee lajelen ye feewre ye BNDA bolo k'a nesin a ka baaranogonjama ma walasa a ka nafolomugu be se ka lakana ka ne.

**Korfo Tabaga n'a
Bayelemabaga
Yusufu Jalo**

An ka nōgōn ladi

Abé fō ko : "fa o fa bē juru la, a sarabaliya ka fa don". O ye tiñe ye, barisa diñe yere ye kolajiniso gansan de ye. N'i ye ko min lañini, i b'o de sōro. N'i dun y'a laje, an ka duguw n'an ka togodaw kōno bi, maa caman sigilen bē laajaba wolo kan k'o sababu ke jurujugu nōfeko ye. Juru bēs ye juru ve : jamajejuru ani maaw yere nōma ni nōgōn ce juru. Nka, nō yōrō in na, an bēna kuma nō kan, o ye maaw ni nōgōn ce juruko ye. Nka, sanni an ka taa yōrōjan, an bē sōn a ma, i n'a fō dōnkilidala Habibu Koyite b'a fō cogo min, ko juruko labanko, a numanya n'a juguya, bē hakili-ko de bolo.

I Fen jugu nafama

I n'a fō bamananw b'a fō cogo min, juru de bē "misiden-nin n'a ba fara". Damantan an bē se k'an yere bali juru tali ma, an ka kan k'an yere yōrō janya a ma. Nka, ni diñenatige geleyakow n'a natakow ye juru tali ke wajibi y'an ma, a ka kan an k'a ta ka bēn an barika danyōrō hake ma. An ka juru ta, an bē se ka min sara ani k'a sara a saratuma na. An kana juruko ke musow ka dōgōko ye. K'a tige bi makonje kanma ani dō marali ka san waati dō makōnō. Juru diyara a tayōrō la cogo o cogo, i k'a dōn a bē sara de dē. Maa min dun ka juru bi la, n'a saratuma temena, i k'a dōn i te se k'i kunkorota o kōrō dē. O de b'a sago fō i ma i ka denbaya n'i siginōgōnw bēs

nēna k'i sigilen to danbe tiñe kēne kan. I ka denbaya yere malo kojugu, a bē ke i ko a ka segere ta k'a biri i kunna. An k'a dōn ko juru ma ni mōgo danbetigi ma. Nk'o n'a ta bēs, an ko fen jugu nafama don. Hakilimaya kōnō, juru bē adamadenw kala nōgōn na. Mōgo dō te se ka wari walima minen wēre ta k'a nin i la, o tigi bē se k'a juru don i la, walasa i mako kana tiñe. E fana ka kan kan k'o bēnkan bēs tiime. N'o kera mōgo numan bē caya. Ka masōrō ni dēmē sōrōbaga bēs ye a kumakan labato, dēmēbagaw dusu bē don maa wēre dēmēni na. Nka, ni e kera sababu ye ka nūmankela dō ka wari kumaniya a ma, a bē siran ka numan ke e nōgōn makotigi wēre ye dē. E bē ke jēge kelan ye o de la min bē seegi-fa-jēge bēs toli. Ni jurutala bēs ye juru sara a nēma o bē jurudonna hakili latige. Ayiwa dēmēndon nōgōnna bē sankorota diñe kōnō.

II Juru sarabaliya bē hadamaden lagosi

An bara yan, maa lankolonw dakōnōkuma wēre te nin kō : "juru in sarali se te n'ye bi, a kumakan duman te n' da." O nōgōn maalankolonya kuma te. A bē fō o yere de ma ko hōrōnkolonya. E ni nēji bē don i adamaden nōgōn kan k'a k'i malo sutara. O mana a bolofēn d'e ma, o sarawaati selen, e te fen wēre ke k'o kunbē ni disigo-

si te ko "yōrō min mana i diya n wele yen", o man kan. Juru sōrōli te ceya ye, a sarali de ye ceya ye. Ayiwa, hali ni geleya bēna don juru in sarali la, se i ka jurumantigi ma i k'a f'a ye ni nōgōya ye. N'o kera aw bē nōgōn faamu.

III Juru nōfegelēyaw

Bamafile Kulibali delila k'a fō n ye Kolokani Namabugu ko "n den, juru ye fenjugu nafama ye. Ale tabaliya de ka fisā waati bēs n'a tali ye. Juru bē adamaden danbe lagosi de juru kuntaala waati bēs kōnō". A ko n ye tugun ko "N den, maa caman bē u yere kundon jurujugu la geleya kosōn, u tun bē se k'a sōrō u mako ma sa. Geleya bēs dan y'a waati ye. Nka juru n'a kuntaala bē nōgōn fe". A ko n ye kuma laban na "n den, n'i dun ma nē juru tali kō, a dōn ko lagosi wolonwula de bē juru nōfē : tigēna, tōgōtiñe ; jigintanya ; sababu numan-lagosi, tigēnyerela, somōgō ani fangabon kōnō lajaba. Ninnu bēs walima u caman bē nōgōn sōrō yōrōn kelen juru sarakogelēya tigilamōgō la.

Nin bēs de kama, adamadenw ni nōgōnce juruko nēñinabaw ko : "n'i dalen b'a la waati min ko ba kelenjuru bē kun i la don min, dan ba kelen tilancejuru ma o don, n'o kera i tēna labankojuguya sōrō abada".

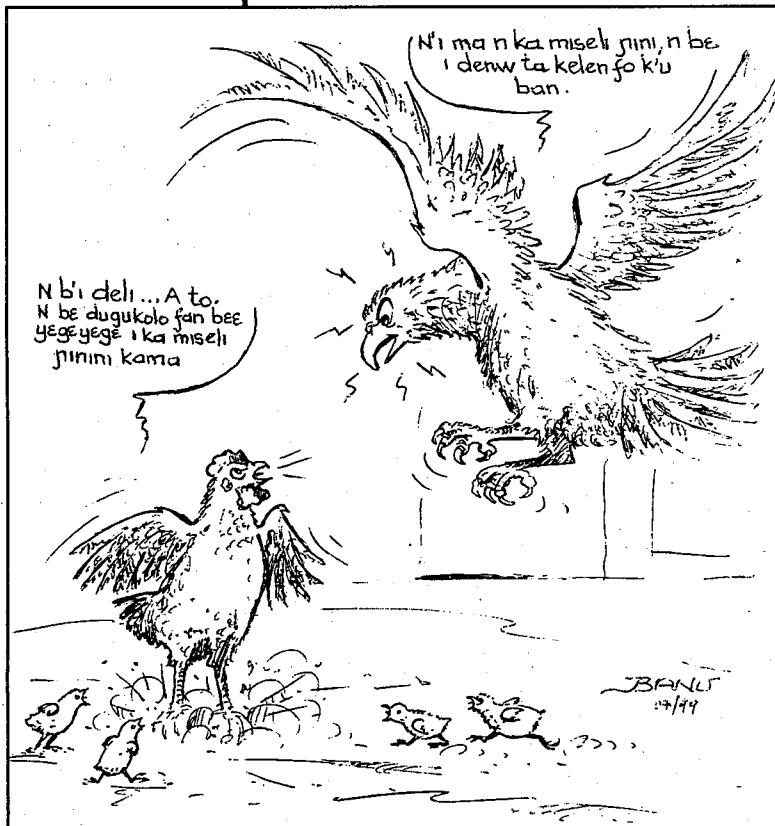
Tumani Yalam Sidibe

Nsiirin

Lawale la, sise ni sègè tun ye dakawuliteriw ye. U tun bë donkabò ke nögòn ka so. Don dò, seli nekoròla la, se ma se ka finin san a denw ye. A y'a ka denbaya ka finin kòròw fara nögòn kan k'a b'olu kala ka ben seli ma. Miseli tun te ale yere bolo. A wulila k'a teri sègè sègè. A selen o bara, a ko o ma : "N teri sègè i ni sogoma". O y'a lamine. Foliw bannen kò, se y'i kanto : "n teri sègè, nin seli nekorò, ne ma se ka finin san n denw ye. N nana i yoro walasa n be se ka miseli sòro i fe ka n ka denbaya ka finin kòròw kala".

Sègè k'o te baasi ye. A donna a ka so kono ka miseli ta k'a di a teri se ma. Se ye miseli minè k'a be taa so. Se seginto miseli tununa sira fe. A y'a jini ka dese. Se mena a te ka segin ni sègè ka mise-

li ye. Sègè wulila ko a be taa a ka miseli nöfe bawo a mago sera a ma. A y'a teri se ka sosira minè. A selen, a ye foli kë. Foliw bannen kò, sègè y'a dantige : "n nana n ka miseli nöfe bawo n yere mago ser'a

ma." Se y'i kanto sègè ma ko : n teri sègè, n'i y'a ye n mena n ma segin n'i ka miseli ye, i k'a don k'a fo a tununa n bolo n nato ka bo i ka so. N y'a jini ka dese. N be yafa jini i fe n teri." O fo ma diya sègè ye. A y'i pan k'i can o yoro bëe ko yafa kuma te. A ko se ma ko n'o ma ka miseli jini k'a di a ma, k'a b'o denw bëe ta k'u ke n denw balo ye. Se ye sègè deli o k'a deli. Sègè y'i ban co k'ale te bo a kumakan kan.

Kele nacogo file nin ye nin terima filaw ni nögòn ce.

Kabii o don fo bi, sègè y'a damine ka sedenw ta. O waati kelen de la, sëw ye dugukolo yegyegeli damine ka sègè ka miseli tununen jini.

Se ni sègè ka teriya labancogo be maa bëe son hakili la.

Ala ka hakili sahalen d'an bëe ma walifén minécogo numan na.

Yusufu F. Fane

MUSOYA, Bada Bada Doolo

Togodalamusow,
Faabakònomusow,
Muso taafetigw,
Muso kulusitigw,
Muso sonnenw, Muso naraw,
Muso nooromaw,
Muso Dawulamaw,
Aw ye Musoya ban.

Aw ni dijé jujón,
Aw ni dijé laban,
Aw ni faya,
Aw ni baya
Musoya, bada baba doolo.

Du ntuloma timinandi,
Masaya sinsinbere mandi,
Ka dijé jo, k'a nénamaya
Musoya don dëre.
Musoya, bada baba doolo.

Baarafére caman tigi,
Hakilina jolen caman tigi,
I temeyorò, hine ni makari,
I sigiyorò, jigiya ni cesiri
Dijé jobaga fôlô, e don dë !
Musoya, bada baba doolo.

Watarala Mariyamu Sanogo
Kucala CMDT Baarabolo ni Jamako
Neboli Bolofara Nemaaba.

CMDT mögo minnu ye sèbenni ke boko in kono;

Madu Yusufu Sise - Bamako;
Dawuda Matiye Dawo -
Bamako;
Mamadu Lariya Sise - Bamako;
Usumani Tarawele - Fana;
Daniyeli Kulibali - Buguni;
Amadu Teli - Sikaso;
Musa Zano Tarawele - Kucala;
Abudulayi Kara - San;
Yusufu Jimé Sidibe - Kita

Jekabaara

Labolikuntigi
Yusufu Jalo

Sébenjekulukuntigi
Yusufu Jalo

Sébenjekulu
Bakari Sangare
Yusufu Fane

Jekabaara ni ONG cesira
taamabaga
Fanta Kulibali

Negénw kebaga
Nuhun Madani Tarawele
ko Banun

Baarakéngogonw
Makoci, SNV, OCED

Hakebota:
11000

Batakisira : 2043 Bamako